

~~_____~~

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:

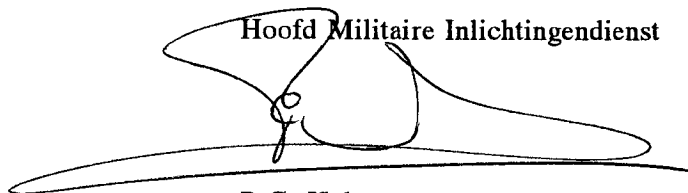
- Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/95/12.13.4/367	07 februari 1995

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 08/95)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst

P.C. Kok
Commandeur

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18 66 34

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

~~_____~~

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/95/12.13.4/367 d.d. 07 februari 1995

AAN:

Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten
(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED], d.t.v. HPMV

INTERN:

HMD
HACTY t.a.v. BCI
HAV
HMA
CIC
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18 66 34

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST/CO

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

08/95

(Afgesloten 071400 FEB 1995)

Bosnië-Herzegovina

Bosnische en Kroatische topfunctionarissen hebben het afgelopen weekeinde onder auspiciën van de internationale Contactgroep nadere afspraken gemaakt over maatregelen die de samenwerking tussen Bosnische Moslims en Kroaten in de onderlinge Federatie moet verbeteren. In dat kader moet een door beide partijen aanvaarde bemiddelaar worden benoemd, wiens beslissingen bindend zullen zijn. Tevens zullen buitenlandse adviseurs worden aangesteld om de vorming van gemengde staatsinstellingen te begeleiden. Ook zijn nieuwe afspraken gemaakt over de vorming van een gezamenlijk opperbevel over de Bosnisch-Kroatische en Moslim-strijdkrachten.

Zoals reeds eerder gemeld, is tot op heden nauwelijks voortgang geboekt bij de nadere invulling van de Federatie. Dit houdt voornamelijk verband met het grote wantrouwen tussen beide bevolkingsgroepen, dat behalve in de onderlinge strijd van het afgelopen jaar vooral zijn wortels vindt in het streven van de Kroaten naar het terugdringen van de invloed van de Moslims in de "Kroatische" delen van Bosnië-Herzegovina. Zoals ook uit recente meldingen van de EU-waarnemersmissie blijkt, blijven de Kroaten in met name het zuiden van Bosnië-Herzegovina onverminderd streven naar (feitelijke) aansluiting van "hun" gebieden bij Kroatië zelf. Tegen die achtergrond wordt aangenomen dat de jongste afspraken, die onder grote buitenlandse druk tot stand zijn gekomen, in de praktijk niet zullen leiden tot een wezenlijke intensivering van de samenwerking in Federatie-verband.

Met name op het militaire vlak blijft sprake van grote onenigheid tussen Kroaten en Moslims. Hoewel beide partijen in beginsel de oprichting van een gezamenlijk opperbevel steunen, hebben met name eerstgenoemden zich in de praktijk tot op heden verzet tegen de overdracht van bevoegdheden aan zo'n hoofdkwartier. De Kroaten willen vooral voorkomen dat de Moslims zeggenschap krijgen over de inzet van Kroatische eenheden. Het is dan ook uiterst twijfelachtig of op het gebied van militaire samenwerking daadwerkelijk grote vooruitgang zal worden geboekt.

Rusland heeft het voornemen geuit de betrekkingen met de Bosnische regering te verbeteren en wederzijds officiële vertegenwoordigers te benoemen. De Russische minister van Buitenlandse Zaken Kozyrev stelde zelfs dat op korte termijn volledige diplomatieke betrekkingen tot de mogelijkheden behoren. Hij bekritiseerde de weigering van de Bosnische Serviërs om het voorstel van de Contactgroep (waarvan ook Rusland deel uitmaakt) voor een territoriale verdeling van Bosnië-Herzegovina te aanvaarden. Kennelijk wil Rusland met de toenadering tot de Bosnische regering de Bosnische Serviërs waarschuwen dat hun opstelling leidt tot volledig internationaal isolement. Tevens ondersteunt Kozyrev indirect de opstelling van de Servische president Milosevic, die zoals bekend eveneens bij de Bosnische Serviërs aandringt op aanvaarding van het voorstel van de Contactgroep.

Overigens zouden Bosnische militairen het afgelopen weekeinde vijf Russische UNPROFOR-leden hebben gearresteerd en mishandeld. Deze zouden hebben geprobeerd militaire objecten te fotograferen. Inmiddels zijn de vijf betrokkenen weer vrijgelaten. Waarschijnlijk hebben de Moslims aangenomen dat de Russen de door hen verworven gegevens zouden doorspelen naar de Serviërs. Deze melding geeft aan dat de Bosnische militairen blijven twifelen aan de neutrale opstelling van de Russische blauwhelmen. Dergelijke twijfels zijn in het verleden reeds vaker naar voren gebracht, niet alleen met betrekking tot de Russische UNPROFOR-eenheden in Bosnië-Herzegovina, maar ook die in Kroatië.

Kroatië

Diverse Kroatische functionarissen hebben de afgelopen week gesteld dat het plan van de zogenaamde Z4-Groep (de VS, Rusland, de EU en de VN) voor een vreedzame oplossing van de spanningen rond de Krajina (de "Servische Republiek" in Kroatië) een redelijk uitgangspunt zou vormen voor verdere onderhandelingen, maar dat het in zijn huidige vorm onaanvaardbaar is. Zij hebben de vrees geuit dat dit plan in de praktijk zou leiden tot vestiging van een (Servische) "staat in de staat", hetgeen strijdig is met de Kroatische grondwet. Zoals gemeld was dit plan gebaseerd op herstel van het Kroatische gezag over de Krajina, maar met verregaande autonomie voor een deel daarvan. Het Z4-voorstel was voor de autoriteiten van de Krajina dermate onacceptabel, dat zij hebben geweigerd het plan zelfs maar in ontvangst te nemen. Het Kroatische streven naar wijzigingen in het Z4-plan onderstreept alleen maar dat van vruchtbaar overleg op basis van dit plan geen sprake zal kunnen zijn.

_____ maken melding van enigszins verhoogde militaire activiteiten rond een aantal plaatsen rond de Krajina. Zou zouden in en om UNPA-west (west-Slavonië) troepenverplaatsingen plaatsvinden. Ook in het zuiden van UNPA-zuid (Dalmatië) zou sprake zijn van troepenconcentraties. Bij de EU-missie bestaat de indruk dat de autoriteiten in de Krajina hebben besloten tot een gedeeltelijke mobilisatie. Ook aan Kroatische zijde zouden meer troepen zijn waargenomen dan voorheen. Onduidelijk is echter of hier reservisten zijn opgeroepen, dan wel dat het Kroatische eenheden betreft die de afgelopen weken zijn teruggetrokken uit Bosnië-Herzegovina. Overigens onderstreept _____ dat, ondanks enigszins toegenomen spanningen rond de UNPAs, niets wijst op op handen zijnde gevechten. Waarschijnlijk houden beide partijen rekening met oplopende spanningen nu Kroatië het

mandaat van UNPROFOR heeft opgezegd, en worden om die reden militaire voorzorgsmaatregelen getroffen. Er is echter geen aanwijzing dat één van beide partijen op zeer korte termijn offensieve operaties zal uitvoeren.

In dit verband is vermeldenswaard dat de burgemeester van Osijek, Glavas, heeft gesteld dat de Kroatische regering bereid zou zijn in te stemmen met een nieuwe verlenging van het mandaat van UNPROFOR, mits aan enkele voorwaarden wordt voldaan. In dit kader noemde hij met name de heropening van de spoorlijnen Zagreb-Vukovar en Knin-Split, alsmede de stationering van UNPROFOR-eenheden aan de internationaal erkende grenzen van Kroatië. Volgens Glavas zou Kroatië reeds instemmen met een verlenging van het bestaande mandaat voor zes maanden, indien aan eerstgenoemde eis wordt tegemoetgekomen. Ook de bevelhebber van de Kroatische eenheden in de regio-Osijek, Decak, stelde dat Kroatië bereid is te onderhandelen over een nieuw mandaat, mits dit duidelijke en concrete stappen bevat naar herintegratie van de Krajina in het Kroatische staatsverband.

Met name de opmerkingen van Glavas zijn opmerkelijk, omdat hij behoort tot de meer radicaal-nationalistische groepering binnen de Kroatische regeringspartij HDZ. Zijn uitlatingen onderstrepen dat de Kroatische autoriteiten met name hopen dat hun opzegging van het bestaande UNPROFOR-mandaat een aanzet zal geven tot een zodanige herformulering ervan, dat concrete stappen in de door haar gewenste richting mogelijk worden. Kennelijk wordt van Kroatische zijde nog steeds de voorkeur gegeven aan een politieke oplossing voor de problemen rond de Krajina, al pleiten met name de Kroatische legerleiding en organisaties van Kroaten die door de Serviërs uit de UNPAs zijn verjaagd, inmiddels met grote nadruk voor militair optreden tegen de Krajina.

De voorzitter van de belangrijkste vluchtelingenorganisatie, Simic, heeft in dit verband gesteld dat de Kroatische regering behoefte heeft aan concrete resultaten met betrekking tot de Krajina. Hij wees erop dat er komend jaar algemene verkiezingen zullen worden gehouden en dat het uitblijven van vooruitgang inzake de Krajina negatieve gevolgen zal hebben voor de populariteit van de HDZ. Volgens een onlangs gehouden opiniepeiling steunt meer dan 3/4 van de Kroatische bevolking het opzeggen van het UNPROFOR-mandaat door de Kroatische regering en betoont zich voorstander van gewapend optreden tegen de Serviërs, indien de huidige status quo niet langs politieke weg te doorbreken is.

Servië/Montenegro

Naar verluidt zijn in Montenegro landkaarten in omloop, waarop de grens met Kroatië is ingetekend ter hoogte van de stad Molunat, ruim 10 km ten noorden van het schiereiland Prevlaka. Tevens is in de "Joegoslavische" pers de mening geuit dat, indien UNPROFOR zich uit Kroatië terugtrekt, de overeenkomst om Prevlaka onder VN-auspiciën te demilitariseren zijn praktische betekenis verliest. Meer extreem-nationalistische stromingen, en met name de (oppositionele) Radicale Partij, hebben de "Joegoslavische" autoriteiten opgeroepen Prevlaka gewapenderhand te bezetten. Zoals bekend is Prevlaka van strategische waarde omdat het de toegang tot de Montenegrijnse baai van Kotor

beheerst, waarin de enig overgebleven "Joegoslavische" marinebases zich bevinden. Om die reden maakt "Joegoslavië" aanspraak op Prevlaka. De Kroatische regering heeft echter niet alleen Prevlaka, maar vrijwel de gehele toegang tot de baai van Kotor onlangs expliciet als deel van de eigen territoriale wateren bestempeld. Sinds 1992 zijn op het schiereiland VN-eenheden gelegerd om een gewapend conflict tussen "Joegoslavië" en Kroatië te voorkomen. Indien deze eenheden verdwijnen als uitvloeisel van de eventuele aftocht van UNPROFOR uit Kroatië, is denkbaar dat zowel "Joegoslavische" als Kroatische eenheden zullen proberen Prevlaka te bezetten.

Milosevic heeft onlangs bij de regionale leiding over de Servische politie in de voormalig autonome provincie Kosovo geprotesteerd tegen de recente arrestatie van een aantal Albanen. Volgens de regionale politie hielden deze arrestaties verband met het bestaan van een clandestien netwerk dat gericht zou zijn op het ondergraven van het "Joegoslavische" gezag in Kosovo. Milosevic zou in beginsel instemming hebben betuigd met de opstelling van de politie, maar tevens onrust in Kosovo momenteel minder gewenst achten, omdat dit haaks staat op zijn streven naar verbetering van het internationale aanzien van "Joegoslavië". Deze melding onderstreept dat het beleid van Milosevic met name is gericht op normalisering van de internationale positie van "Joegoslavië" en de verlichting/opheffing van de sancties tegen het land. Om die reden wordt aangenomen dat de Servische regering zich niet alleen in Kosovo, maar ook met betrekking tot andere probleemgebieden vooralsnog gematigd zal opstellen en prioriteit zal geven aan politiek overleg.

Macedonië

Het Macedonische Hooggerechtshof heeft een aanvraag voor registratie van een Albanes-talige universiteit in Tetovo (noordwest-Macedonië) afgewezen. Dit verzoek was eind vorig jaar ingediend, nadat een eerdere poging om deze universiteit op te richten door Macedonische ambtenaren was verhinderd. Overigens lijkt er desondanks hoger onderwijs in het Albanes te worden gegeven in Tetovo. Hoewel het Gerechtshof diverse formele argumenten aanvoerde voor haar weigering de universiteit te registreren, lijkt daaraan vooral de vrees ten grondslag te liggen dat de onderwijsactiviteiten in Tetovo het separatisme onder de Albanese minderheid zullen stimuleren. Deze maakt volgens de officiële resultaten van de recente volkstelling ruim 20% van de bevolking van Macedonië uit. De ontwikkelingen met betrekking tot de universiteit in Tetovo hebben reeds geleid tot Albanese beschuldigingen dat de Macedonische autoriteiten zich schuldig maken aan racisme. Hun weigering deze universiteit toe te laten zal de betrekkingen tussen beide bevolkingsgroepen waarschijnlijk verder belasten.

Conclusie/voorzicht

Ondanks internationale pogingen om de samenwerking tussen Bosnische Kroaten en Moslims te verbeteren, blijft het vooralsnog uiterst onwaarschijnlijk dat de formeel bestaande Federatie tussen beide partijen ook praktische betekenis zal krijgen. De Kroaten zullen in ieder geval blijven verhinderen

dat de Moslims daadwerkelijke invloed zullen verwerven in de "Kroatische" delen van Bosnië-Herzegovina of over de inzet van de Bosnisch-Kroatische strijdkrachten.

Er is geen reden om aan te nemen dat het recente internationale vredesvoorstel voor Kroatië een basis zal zijn voor vruchtbare onderhandelingen. De Kroatische Serviërs wijzen het reeds in zijn huidige vorm af, terwijl de Kroatische regering nog essentiële wijzigingen eist.

Prominente Kroatische politici hebben opnieuw aangegeven dat Kroatië bereid blijft te onderhandelen over een nieuw mandaat voor UNPROFOR, mits sprake is van concrete stappen in de richting van herstel van het Kroatische gezag over de "Servische" gebieden. Dergelijke concrete stappen zijn van belang voor de populariteit van de regeringspartij HDZ in verband met de aanstaande parlementsverkiezingen.

De Servische president Milosevic blijft zich publiekelijk relatief gematigd opstellen aanzien van een aantal probleemgebieden (waaronder Kosovo), om daarmee de internationale positie van "Joegoslavië" te verbeteren en de kansen op opheffing van de sancties tegen zijn land te verhogen.